

Kardelj ne zaupa Sovjetom

OTOČAC, Jugoslavija, 6. julija—Jugoslavanski podpredsednik Edvard Kardelj, ki je tudi zunanji minister, pravi, da je Jugoslavija sicer pripravljena vzpostaviti normalne odnose z Rusijo, a ostala bo še nadalje na straži pred morebitno zavratnostjo sovjetskih voditeljev. Kardelj je na javnem shodu podudril, da mora vzpostavitev rednih diplomatskih stikov s Sovjetsko zvezo biti vodena v okviru naslednjih načel: 1. Nobene-ga popuščanja v budnosti in pravičnosti za obrambo. 2. Storitve je vse, kar je mogoče, da se odnosi normalizirajo. 3. Sovjetska zunanja politika se mora presojati ne s stališča besed, temveč s stališča dejanj.

Sovjetska vlada je pred kratkim poslala v Beograd svojega ambasadorja v osebi Vasilija V. Vasilija, medtem ko Jugoslavija še ni določila svojega poslanika za Moskvo. Zadnjih pet let so bili diplomatski posli med obema državama vodeni po odpravnih poslih.

Jugoslavanska vlada proti "šund"u

BEograd, 6. julija—V Jugoslaviji se je začela nekaka "čistka," ki stremi za tem, da se neha tiskati vsakovrstna književnost, ki je namenjena izključno razvedrilu, oziroma se skuša opravičiti to, kar se običajno imenuje "šund." Kampanja ima indirektno značaj pobijanja najvrednejše književnosti, ki prihaja iz zapadne Evrope in Amerike. Dva magazina, ki sta rabila mnogo gradiva, ki sta ga dobavljala od informacijske službe Zedinjenih držav, sta prenehala izhajati. Eden je bil podoben ameriški tiskovni "Time," drugi pa se je skoro izključno bavil z gledališko reportažo, filmi in sodobno popularno glasbo.

Take publikacije se očitno smatrajo za premalo resne.

Nezgođe tepejo Japonsko

TOKIO, 6. julija—Nalivi zadnjih dni preteklega tedna so razsejne kraje Japonske naravnost opustošili. Nesrečo si lahko predstavimo prav nazorno, če računamo s človeškimi žrtvami: 702 mrtva, 443 pogrešanih, 2,372 pa ranjenih.

Ko je voda začela upadati, so japonske oblasti morale skrbeti za zdravstvene in gospodarske posledice. Nastopile so epidemije, ki so zahtevale že 22 življenj. Glavna pa je gospodarska posledica. Dočim so nekateri kraji Japonske letos trpeli radi suše, so drugi udarjeni radi sedanje povodnji, ki je uničila v prvi vrsti riževa polja. Po zahtevu tokijskega lista "Asahi," je treba računati s tem, da bo Japonska brez pomoči iz tujine to leto obsojena na stradanje.

SLABE POČITNICE

NAPOLI, Italija, 6. julija—Amerikanec Oscar Fredricton, doma iz Long Beach, Cal., se je nastanil v Napoliju v hotelu z namenom, da v tem mestu prebije svoje počitnice. Ko se je odstranil iz svoje hotelske sobe, da si ogleda mesto, so vdrl v njegovo sobo tatovi, ki jih v južni Italiji ni malo. Ob povratku v hotel je Fredricton odkril, da mu je bilo vzeto vse, kar je imelo kaj vrednosti. Fredricton je oškodovan za več tisoč dolarjev.

VLADE V SATELITSKIH DRŽAVAH POSKUŠAJO ZLEPA IN ZGRDA

DUNAJ, 6. julija—Glede položaja v satelitskih državah sovjetskega bloka se navajajo naslednje podrobnosti: Na Poljskem je vlada zanikala, da je dežela v revolucionarnem stanju. Poljsko časopisje, ki je pod vladno kontrolo, pripisuje nezadovoljstvo v notranjosti pomanjkanju hrane in visokim cenam. Isto časopisje namiguje, da bo morala Poljska preiti k liberalnejšemu režimu. Rumunska vlada priznava, da je nezadovoljstvo tudi v Romuniji, da pa bo prebivalstvo dobilo višje živilske obroke. V Bolgariji je vlada obratno izdala zakon, v katerem grozi bolgarskemu delavcu z globami in zaporom, če bi brez dovoljenja zapustil svoje delo.

Romunska vlada javlja, da bo do višji živilski obroki nakazani že prihodnjo soboto. Kaj je privedlo romunsko vlado do tega koraka?

Po vzgledu drugih komunističnih držav je šla tudi romunska vlada za tem, da združuje posamezne kmetije v kolektive, ki so seveda pod državno upravo. V bližini romunske prestolnice Bukarešte so nezadovoljneži vdrl na te kolektivne kmetije in jih oropali. S seboj so odnesli zaloge živil, poljsko orodje in opremo.

Vesti o nezadovoljstvu v Romuniji niso najnovejšega datuma. V zadnjem času je romunska vlada pozivljala predvsem delavstvo, naj bo edino in naj ščiti s prostovoljno službo kolektivne farme, ki gredo končno tudi delavstvu v prid.

Zunanji pojavi so bili istega značaja v drugih državah: visoke cene, slaba valuta, nizek zaslužek. Prosti trg, na katerega je navezano prebivalstvo, je dvigal cene v višine, ki so bile za večino prebivalstva nezmogljive. Pri tem pa je povdariti, da gre za cene življenjskih potrebščin, ki so potrebne za golo vzdrževanje življenja kot takega.

Nejasen položaj na Poljskem

Poročila iz Poljske trdijo, da je stanje v poljski državi v znamenju velikega gibanja, četudi poljska vlada uradno to zanika. Poročila se bavijo s podrobnostmi in navajajo dogodke iz pristanišča na severu Poljske, kjer je prišlo do krvavih obračunov med Poljaki, civilisti in med policijo. Gibanje prebivalstva je omejeno.

Zahteve nemških nacistov

V severno nemškem mestu Hannover se je zbralo nekaj tisoč bivših nacistov, katere so po vojni zavezniške oblasti spravile v koncentracijska taborišča. Bivši nemški nacisti, ki so resnično nacisti tudi danes, so se postavili na tole stališče: Tudi ti isti kot n. pr. Judje in politični nasprotniki Hitlerja, ki so bili po nacizmu vrženi v koncentracijska taborišča.

PROCES, KI ZANIMA VES SVET

PARIZ, 7. julija—Danes se je začel proces v kraju Aix-En-Provence, ki ima ozadje tatvine draguljev in zlatnine v vrednosti \$850,000. Tatvina se je izvršila leta 1949, prizadet pa je bil znani indijski knez Aga Khan. Večina ropa je bila sicer povrnjena lastniku, proces pa je poleg kneza Aga Khana nenaščen radi oseb, ki so vanj zapletene.

Prvič je v proces zapletena "Miss Francija" iz leta 1932; Aga Khan, ki je menda bolan in ne bo prišel na proces akoravno se nahaja v Franciji. Zasnova-

AMERIKANKE IMAJO PREMALO PRAVIC?

V Stockholmu na švedskem zaseda mednarodna konvencija mednarodne zveze žena, ki se bavijo politiko. Ameriška delegatka Helen Irwin, ki ima v ostalem tudi v Ameriki med poslovnim ženskim svetom vidno vlogo. Helen Irwin je o položaju ženskega sveta v Ameriki trdila:

"V Ameriki je po vseh državah preko tisoč zakonov, ki zapostavljajo ženske. V mnogih državah obstojajo zakoni, ki so krivični do žena, kar se tiče razpore, preživetja in skrbi za otroke. Posebno pa so krivični tisti zakoni, ki ne dajejo enake pravice ženskam, kakor moškim, da bi namreč ženski enako moškim delale s svojim lastnim dohodkom tako, kakor bi same hotele."

Nesreča na farmi

Dne 2. julija se je pripetila težka nesreča na farmi, kjer se nahaja družina Jack Selan na Rt. 86 v Windsor, Ohio. Sadili so fižol, traktor je nategnil sejalnik naprej, katerega je šofiral hčerka Pavla, oče je pa operiral sejalnik. Ko je stopil pred kolo nasejalnika, mu je spodrsnilo in je padel. Kolo sejalnika je šlo čez njegova prsa. Odpeljali so ga v bolnišnico v Chardon, Ohio, kjer so ugotovili, da ima šest reber nalomljenih. Pozneje so ga premestili v drugo bolnišnico, dve milj proč iz Chardon, Ohio, kjer mu zdravniki priporočajo, da mora mirno počivati štiri tedne. Želimo mu, da bi čim prej okreval in se zdrav vrnil v krog svoje družine, ki ga težko pogreša.

Londonske vesti iz Bolgarije vedo povedati, da se širi anti-komunistični nemiri tudi v Bolgariji. Delavci da odklanjajo sovjetske metode dela.

TRUMAN SE VRAČA DOMOV

NEW YORK, 6. julija—Bivši predsednik Harry Truman je po enem tednu v New Yorku na stopil pot v svoj rojstni kraj Independence, Mo., v avtomobilu, katerega vozi sam. V Washingtonu je pred tem prebil teden dni. Tudi pri odhodu se mu je pripetilo, da je bil od več ljudi povprašan ali je res on Harry Truman.

Na svojem povratku v Independence, Mo., se je bivši predsednik Harry S. Truman ustavil v Columbusu, Ohio, in imel tudi sestanek z guvernerjem Lauscheom. Iz Columbusa nadaljuje Truman pot domov preko Indianapolisa, Ind.

ŠKANDAL V ŽENSKI JETNIŠNICI?

V ohijski ženski jetnišnici v Marysville so se menda odkrile razmere, ki pričajo o stanju, ki bi se moglo imenovati škandalozno. Neki oskrbnik je, vsaj tako se trdi, nekaterim izbranim jetnicam dopuščal, da so se shajale z moškimi, da se je popivalo in podobno. Vrš se preiskava.

Vile rojenice

Na praznik ameriške Neodvisnosti so se vile rojenice zglasile pri družini Mr. Frank in Mrs. Angela Potochnik iz 1770 Sagamore Dr., Euclid, Ohio, in pustile devet funtov težko hčerko, ki bo delala tovarišijo bratcu Marcu. Dekliško ime matere je bilo Cvek, ki je hčerka poznanih Mr. John in Mrs. Angela Cvek iz 19510 Newton Ave., ki sta postala sedaj tretjič stari ata in stara mama. Ponosni oče je pa sin Mr. in Mrs. Math Potochnik iz 1268 E. 168 St., ki sta postala peti stari ata in stara mama.

Rojenice so se zglasile dne 3. julija pri Mr. in Mrs. Herbert Nenstil in jima pustile v spomin zlo hčerkico-prvorojenka, ki je tehtala osem funtov in 11 unč. Dekliško ime mlade mame je bilo Maurich ter je hčerka Mrs. Margaret Filipič iz E. 74 St., ki je postala sedaj peti "grandma." Mati in dete se dobro počutita v Woman's bolnišnici. Čestitamo!

"Pravda" v Moskvi napada Ameriko; na Koreji ni odločilnih momentov

PEKING SPRAŠUJE AMERIKO ALI JI JE ZA MIR NA KOREJI

WASHINGTON, 6. julija—List "Moskovska Pravda," ki je glavno glasilo ruske komunistične stranke in ki je zavzemal v zadnjem času neko blagohotno stališče do Amerike, je znova otvoril ogenj na Združene države. Glede predstoječe konference "treh velikih" Amerike, Velike Britanije in Francije—"Pravda" trdi, da hoče Amerika s silo prisiliti Veliko Britanijo in Francijo, da se ukloneta programu Amerike. Med temi tremi državami so po mnenju "Pravde" velike politične difference.

Značilno je, vsaj tako se trdi v prestolici, da se je istočasno oglasil radio v prestolici komunistične Kitajske v Pekingu, ki opozarja Ameriko, da bi kaka nenapadalna in varnostna pogodba med Južno Korejo in Združenimi državami bila za Kitajce dokaz, da hoče Amerika s Rheeem vred nadaljevati vojno na Koreji.

Radio v Pekingu označuje predsednika Južne Koreje Rheeja za mednarodnega javnega sovražnika št. 1.

Prestolnica Amerike je nadalje zaskrbljena nad uradno politiko Indije do Koreje. Ko se je predsednik indijske vlade Nehru vrnil iz Londona preko Egipta v Indijo, je brzojavil tajništvu Združenih narodov svoj predlog, da naj se takoj skliče izredno zasedanje Združenih narodov. Washington se je temu predlogu protivil. Predsednik Nehru je ob svojem povratku v Indijo ponovil svoj predlog, katerega pa naj odobri tudi njegova Vseindijska kongresna stranka. Ta je korak Nehruja odobrila. Kaj sedaj?

Indija smatra, da ne more biti nobene ovire, da bi ne prišlo do vojaškega premirja na Koreji, ker se je dosegel med vojskujočima se strankama sporazum o zadnji sporni točki, to je o izmenjavi vojnih ujetnikov. Premirje naj se torej podpiše, oziroma naj Združeni narodi odločijo kaj storiti, ker se upira temu premirju južna Koreja, ki itak ni članica Združenih narodov.

Južni Korejci opozarjajo Indijo, da bodo sprejeli njeno misijo, ki naj skrbi za vojne ujetnike, sovražno z ognjem. Padla je celo trditev, da bo južna Koreja napovedala Indiji vojno.

Večna posvetovanja na Koreji

Posebni odposlanec državnega tajništva in predsednika Eisenhowerja Walter Robertson nadaljuje na Koreji svoja pogajanja s predsednikom južne Koreje Rheeem. Teh sestankov je bilo z današnjim že 12. Pozitivnega uspeha še ni.

Kitajski in severno korejski komunisti nadaljujejo z napadi na Rheeja, pa tudi na Amerikance. Če ne bodo Amerikanci nastopili z vso resnostjo zoper premirje in mir, ki se je smatral že za gotovo stvar, Rhee hoče nastaviti ameriški ljudstvu past in komunisti so prepričani, da se Amerikanci ne bodo pustili ujeti vanjo.

Usoda vojnih ujetnikov

Tiste ujetnike, ki so jih južno Korejci izpustili, so južno Korejci vabili, naj stopijo v njihovo armado, da tako pomagajo vsem Korejcem do realizacije skupnega cilja—zedinjene Koreje.

Južno korejski vojni minister pa je na enkrat prepovedal, da bi se ti pobeželi vojni ujetniki

Brezposelnost pada

Po zadnji statistiki je v Clevelandu le 4,942 oseb zahtevalo podporo za brezposelnost. Tekom enega tedna se je število teh prosilcev znižalo za 400. Večjo zaposlenost je deloma pripisati sezonskemu delu, v glavnem pa velikemu povpraševanju po delovni moči, kakor ga zahteva trenutna gospodarska aktivnost. Cleveland je dosegel v zadnjih dveh letih najnižjo točko brezposelnosti.

Danes, 7. julija praznuje železniška družba New York Central stoletnico svojega obstoja. Družba se je ustanovila dne 7. julija 1853 ter je z raznimi operacijami prišla v posest velikega železniškega omrežja. Njen delokrog je razširjen danes po 11 zveznih državah, v katerih ima proge v skupni daljavi 10,700,000 milj.

Družba je v svojem razvoju doživela vse spremembe zaostlosti in moderne tehnike, z lokomotivami, ki so bile gnane z lesom in premogom, paro in najnovejšimi Diesel motorji.

Žrtve 4. julija

V nesrečah vsake vrste, največ seveda na cestah in v vodi, je v soboto in nedeljo v zvezi s praznovanjem četrtega julija umrlo v Ameriki 423 oseb. Prostaletne nezgode so zahtevale 254 smrti, utopitve 122, ponesrečenja z letali tri, razne druge nezgode pa 43.

Najbolj pretresljiva je bila usoda, ki se je pripetila nekemu 15 let staremu dečku v Beloitu, Wisconsin. Hotel je sam narediti bengalične rakete. Smodnik je eksplodiral in mu odtrgal obe roki pri zapestju.

Iz bolnišnice

Mr. Joseph Kochevar se je povrnil iz bolnišnice na svoj dom na 19551 Naumann Ave., kjer se še vedno nahaja pod zdravniško oskrbo. Najlepše se zahvaljuje za pismena voščila in obiske. Prijatelji ga sedaj lahko obiščejo na domu.

Iz bolnišnice se je vrnil poznani Mr. Anton Kramer, ki vodi gostilno na 2397 E. 55 St. Sedaj se nahaja pod zdravniško oskrbo na domu svoje hčere Mrs. Evana Press na 801 E. 154 St., kjer ga prijatelji lahko obiščejo. Zahvaljuje se vsem prijateljem za obiske in voščila karte.

Polica obsojen

Clevelandski policaj Wayne P. Neal, katerega je porota spoznala za krivega, da je od razpečevalcev mamil sprejemal podkupnino, je dobil od enega do deset let zapora. Neal pa trdi, da je nedolžen in je vložil priziv na višjo instanco. Sedaj je na svoj bodi pod \$7,500 jamstva.

V staro domovino

Danes odpotuje z letalom na obisk v staro domovino Mrs. Julia Kamber, lastnica Silver Bar gostilne na 5925 St. Clair Ave. Obiskala bo sorodnike v Trzinu in Ljubljani ter druge kraje po Sloveniji. Odsotna bo dva meseca. Pred odhodom pozdravlja vse prijatelje in znance.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
 2321 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
 Henderson 1-5311 — Henderson 1-5312
 Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
 By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
 (Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
 For One Year—(Za eno leto) \$10.00
 For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
 For Three Months—(Za tri mesece) 4.00
 For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
 (Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
 For One Year—(Za eno leto) \$12.00
 For Six Months—(Za šest mesecev) 7.00
 For Three Months—(Za tri mesece) 4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

KANADA—NAROD NARODOV

(Z obiska v Kanadi)

"Če bi se zgodilo, da bi sovranišnik Nemec zasedel britansko otočje, potem bomo bojevali boj do končne zmage iz Kanade ali kateregakoli britanskega dominjona." To so besede Winston Churchilla, velikega britanskega imperialista in predstavnika miselnosti Angležev, iz njegovega prvega govora, ko je v zadnji svetovni vojni postal ministrijski predsednik. Churchill je torej imenoval Kanado v prvi sapi za Veliko Britanijo. Kanada da naj bi bila takorekoč zemljepisno in narodnostno vzeto namestnica Velike Britanije.

Politični in narodnostni predstavniki v raznih kanadskih mestih trdijo, da je Kanada dežela, ki je najbolj pomešana z raznimi narodi. Trdijo celo, da je bolj pomešana kot pa sosedna Združene države Severne Amerike. V njej se prelija kri belega, črnega in rumenopoltega plemena. Med belim plemenom Germani, Romani, Slovani. Končno gre, vsaj tako se zdi, le še za vprašanje, katere narodnosti je več.

Začeli smo naše vrstice z izjavo Churchilla o Kanadi. Spopolnimo jih z nekaj dejstvi: Kanada naj bo britanska, naj nosi na zunaj in na znotraj angleški pečat. To je tudi uradna politika sedanje Kanade. Jezik, dominjonska zastava, način življenja, ki naj se morda drugim narodnostim celo vsili. Te dni so n. pr. otvorili veliko državno šolo v Hamiltonu in jo krstili z imenom britanskega maršala Montgomeryja. Za svečanosti kronanja britanske kraljice Elizabete II. je kanadska vlada potrošila sorazmerno najmanj toliko denarja, kolikor Velika Britanija. Pravimo, da je treba vzeti stroške sorazmerno vzeto. Tuji narodi izven anglosaksonskega so in niso zaželeni. Zaželeni so tisti, ki se po svojem materinem jeziku kmalu prilagodijo angleškemu in njegovi izgovorjavi kot so Nemci in Nizozemci. Posebno postrani gledajo na Italijane. Tudi na nekatere Slovence, posebno na Ukrajince in Poljake, ki radi svoje številčnosti lahko in še vedno zatrjujejo svojo narodnost.

Kanada je dežela neizmerne obsega, kakor da nima mej. Kanada je neizrabljena. Kamor pa je v zadnjih dneh stopila kot prva človeška noga bodisi, da je šlo za gozdove ali za pustinje, ali za osrčje zemlje, so raziskovalci naleteli na velike naravne zaklade. Kanada, o tem ni dvoma, ostane velika zakladnica bodočnosti. Toda Kanada ima samo okrog 15 milijonov ljudi. Priroči razsežnosti tega dominjona je naravno težko ugotoviti točno število prebivalstva, posebno ker to prebivalstvo ni samorodno. Zato tudi kanadske statistike operirajo z izrazom "okrog." Računajmo torej s številko 15 milijonov. Ali je to število za Kanado zadostno? Nikakor ne! In zakaj kanadska vlada, razume se v zvezi britansko, na dovoljuje večjega števila novih naseljencev recimo iz Evrope?

Odgovor je ta, ker hočejo ohraniti Kanado za bodoče anglosaksonske rodove. Posebno ne dopustijo dostopa v Kanado tistim narodnostim, katerim Kanadčani veliko ne zaupajo. Italija je n. pr. prosila, da bi se naselilo v Kanadi en milijon Italijanov. Minilo je ravno eno leto, ko je Kanada izdala nov naseljeniški zakon in v katerem ni hotela dati kake privilegije narodom, ki jih do sedaj niso imeli. Tudi za Italijo je ostala kvota neizpremenjena kljub vsem intervencijam cerkvenih in svetnih oblasti iz tujine. Kanadska vlada pa je bila po krivdi Italijanov samih zadovoljna, da se ji je nudila prilika, da je celo italijansko kvoto onemogočila. To se je zgodilo lani, ko so prihajali v deželo Italijani, ki niso imeli predpisanih pogojev, pa je kanadska vlada Italijane kratkoma izprla iz Kanade, vsaj za določeno dobo, dokler se po dolgih pogajanjih ni dovolila predpisana kvota. Ta slučaj ne omenjamo radi Italijanov, ker jih predobro poznamo. Omenjamo ga zato, da tem bolj nazorno sprevidimo, kako kanadska vlada, ki vedno zagotavlja anglosaksonski značaj Kanade, hoče porabiti vsako priliko, da se pravice, dane po zakonu, omejijo, samo da je dana prilika za to!

Angleži so ob vojni nastalem političnem vprašanju naseljevanja političnih beguncev neradi dovoljevali vstop

New Orleans ob izlivu reke Mississippi je svetovno mesto evropsko-ameriškega kova

Minili so časi, ko marsikateri Američan o New Orleansu v državi Louisiana ni vedel drugega, razen da je to mesto ob izlivu reke Mississippi, v Mehikiškem zalivu. Časi zapuščenosti in pozabljenosti, ko sta Sever in Srednji zahod skupaj z Jugom z vsem svojim naravnim bogastvom in duhovnimi tradicijami propadala, so tudi minili. Zdaj govore o New Orleansu samo še mimogrede kot o mestu, kjer sta bila rojena jazz in coctail in od koder sta nastopila zmagoslavje pot po svetu. Zdaj je New Orleans po mestnem področju tretje največje mesto ZDA, drugo največje ameriško pristanišče, ter ena najpomembnejših industrijskih in poslovnih središč, neločljiv sestavni del ameriškega gospodarstva in sploh vsega življenja ZDA.

Minili so tudi časi, ko je bogati Sever vlekkel za seboj revni Jug. Zdaj gre brez Juga, brez pristanišča New Orleansa pa ne več. V zadnjih desetih, petnajstih letih je nastopil tu preokret. Ki ga ni več mogoče potisniti nazaj. Pozabljeni Jug, zanemareno veliko mesto ob reki Mississippi hitro napreduje in vleče ta za seboj gospodarstvo ostale Amerike. Jug, zlasti pa velikansko pristanišče New Orleansa, je postalo za Američane nepogrešljivo.

Ko je Napoleon leta 1803 mesto in vse področje Louisiane prodal Združenim državam Amerike za 15,000,000 dolarjev, je bila to kaj lepa kupnina za velik kos močvirja. Zdaj načrpajo v tej ameriški državi za 15,000,000 dolarjev nafte v desetih dneh. New Orleans nima primere samo v Ameriki, marveč tudi ne drugod na svetu. Nima primere po bogastvu svoje žive minulosti, niti po bogastvu prihodnosti. To mesto ima za seboj več kakor katero koli drugo mesto v ZDA. Vendar ima človek v njem občutek, da se življenje v njem šele začne.

Ena najširših in najlepših ulic je Canal Street v New Orleansu. Prvotno je bil speljan po sredini te ceste v pristanišče kanal, ki je mesto večkrat obvaroval hudih poplav. Na obeh straneh kanala sta bili speljani cesti. Potlej so kanal zasuli in Street se je spremenil v živahno cesto, ki je nekoliko širša od pariškega Champs-Élyséesa. Ta cesta je zvečer in ponoči po vsej dolžini eno samo svetlobno morje. Takšni prizori so celo v Ameriki redki. Skratka, ob izlivu reke Mississippi se razprostira svetovno mesto evropsko-ameriškega kova, ki mu ni para na svetu. New Orleans ni ameriški, pa tudi ne evropsko mesto. To je mešanica starih tradicij in novega mesta z vsemi pridobitvami naše dobe. Ima svojo zgodovino, ki živi naprej. Kaj takšnega človek nikjer drugod v Ameriki ne vidi. Razkošje in sijaj v Mehikiškem zalivu ima na sebi nekaj, česar nervozni in nevrotični Broadway nima in ne more pridobiti: naravni nasin življenja, širokopoteznost, mikavnost; za vsem tem pa velikansko potencialno in dejansko noč.

Ob spodnjem toku Mississippija, med Nouvelle Orleansom in Baton Rougeem se še razprostirajo prastara močvirja s svojimi vrstnimi sivimi odmrliimi debli louisianske cedre, raz katerih visje odmrle, sivemu prozornemu pajčolanu podobne ovijalke. Za temi naravnimi zastori zgodovine pa se kopiči velikanska gospodarska sila—svetovno mesto, ki je celo v Ameriki malone neznano, ki je v vsakem svojem

Novo Zelandijo ali v Avstralijo ter sploh v britanske dominjone. Ali bodo ohranili Kanado za svojo—to je praktično in zgodovinsko vprašanje. Po poreklu anglosaksonska rasa danes ni v večini. Če hoče poangležiti vse novonaseljence, bo izbirala med tistimi, katerim zaupa in katerim ne zaupa.

L.Č.

Ob Tihem oceanu

Piše: FRANK KERŽE

DENAR—SVETA VLADAR?

Ni je večje igre na svetu, kakor je denar. Denar pomenja baje bogastvo. Ampak bogastvo ima toliko svojih postojank, da nikdar ne veš, kaj je bolj prav. In posebno ne, odkar so prišla v svet nova štetja v milijonih, ki so nam zmešala vse račune. In to je prišlo tako daleč, da danes ne vemo več, kje smo.

Ali hočete dokaz? Kadar govorimo o denarju, si mislimo poleg običajnega drobja dolarje, petake, desetake, dvajsetake, petdesetake, stotake in tisočake. Pri malih denarjih je vsak doma. Kadar prideš do tisočaka, je pa že malo več skrivnosti zraven. Bi rekel, da je tri četrtine ljudi na svetu, ki sploh niso nikdar videli tisočaka. In ga najbrž tudi ne bodo. Torej že tisočak je tako nenavaden in skrivnosten, da se ga ljudje kar ne-kako boje. Je res to velika živina, ki povsod zaideže.

Ampak od tisočaka do milijona je še dolga pot. Ti bi rabil en tisoč tisočakov, da dobiš en milijon. Če bi jih imel in djal v eno skladanico, tedaj bi dobil višino osmih palcev. Ni to baš veliko in kdor ima ohlapen rekelc z dovolj velikimi žepi, bi kar tak zavoj zrinil notri in brez dvoma odšel s smehom na ustih in s skrbjo v srcu. Zakaj denar je vabljiv in si ga želi vsak človek. Posebno pa delavske organizacije, ki pridejo vsak čas s kakim štrajkom za višje plače. Ne zahtevajo dosti—navadno po par centov. Ampak ker jih je veliko, pride konec konca dokaj čedna vsota.

Ampak govoriti o milijonih dandanes je že tako starinsko, da se skoro ne izplača odpreti ust. Kaj je to—osem palcev zelenkastega papirja po tisoč dolarjev—pravim: kaj je to v primeri z milijonom, ki je prišel zadnja leta v javnost sam ne vem odkod.

Kaj pa je to zaena živina—bilijon? Mislim, da bi vam najljubše je dopovedal, če vzamem kar navadno mero. Zakaj na štetje bi ne šlo prav hitro in tudi prav gladko ne. Če bi vi hoteli djati bilijon pod mero, kakor smo jo povedali med navadnimi beraškimi milijoni, to je osem palcev visok kup po tisočakah—kaj mislite, kaj bi dobili pred svoje strmeče oči? Reci in beri—šeststo šestdeset čevljev visok kup samih tisočakov. Če se bolj izpoznaš na jarde, ti bom povedal, da jih rabiš 55.

Zdaj pa pride najlepše. Kakor veste, so mere na neizrečeno majhne delce, pa tudi na neizrečeno velike. Imamo v znanstvu tako majhne delce, da si ne moremo predstavljati tega. In imamo tako velike, da smo prej izgubljeni, kakor pridemo do konca.

Ampak to ni tisto, kar mislim pod besedo: najlepše. Nikjer nisem videl tega, kar vam bom povedal in ne verjamem, če bo še kdo za mano, ki bo prišel do "najlepšega."

Nikdo ne more trditi, da smo v Ameriki zabiti ljudje. Pa tudi bi ne bilo prav, če bi kdo prišel z dokazi, da so zabiti v Angliji. Zakaj pa? Čakajte, to ni malenkost, zakaj gre se za denar. Piše namreč moj stari prijatelj Webster, h kateremu se zatečem vselej, kadar mi kaj nejasnega pleše po glavi, pravim: piše tako: "Billion in the United States a thousand millions (1,000,000,000) in England a million millions."

Po naše lepo in čisto prestavljeno—bilijon v Zedinjenih državah je en tisoč milijonov, v Angliji pa milijon milijonov. Če bi hotel to zapisati s številkami, kakor sem zgoraj za naš bilijon, bi bilo tako: ameriški bilijon bi imel številko 1 in devet ničel zadaj, angleški bilijon pa številko

plačalo, kapital in obresti.

Odkod je dobilo denar? Od petrolja. Ampak ga dobivajo tudi druga mesta, pa gre vse—kam? V žakelj, ki ga drže politične mašine. V Long Beach so imeli dober in pošten občinski svet, kateri je sklenil, da gredo vsi dobički od petrolja v sklade za poravnava dolga.

Tako ne pobira mesto nobenega denarja za bodoča plačila bondov, kadar bodo zapadli, ker so vsi fondi pokriti že vrsto let.

Zanimivo je to, da denar odpira pota na vse mogoče strani tako za posameznika, kakor za skupine. Že stari narodi so imeli pregovori, da z zlatom obložen osel preskoči vsak zid. To je bilo res dolga stoletja—danes pa ni več. Dokaz? Naša Amerika. Ta je dokazala, da ni res, da denar odpira pota na vse strani, res pa je, da jih tudi zapira.

Mi imamo velikansko produkcijo v industriji. Izdelamo veliko več kot porabimo. Bi lahko prodali? Bi, če bi imel svet denar.

Drugo je naša pridelki. Veliko sicer rabimo—a veliko več pridelamo, kakor rabimo. Mi imamo take zaloge pšenice in koruze, da ne vemo kam z njo. Prodati ne moremo—porabiti ne moremo—niti spraviti ne moremo. Vlada je napolnila vsa skladišča v naših državah s pšenico, koruzo, ovsem, bombažem itd. Nazadnje so si pomagali s tem, da so napolnili kakih 50 bark, ki počivajo nekje v Hudsonu, koder jih nalahko razjeda rjavica. Še vse premalo. Nazadnje so morali vzeti evropske postaje, pa še ne bo dovolj.

Svet bi rabil hrano—a plačati nima s čim. Zato beremo, kako "velikodušni" so naši politiki, zakaj mala država Pakistan trpi na lakoti in mi smo sklenili, da jim podarimo milijon ton pšenice. In kar je glavno—zastonj. Edino na žakljih bo stalo zapisano, da je to dar iz Amerike, če se to kdo zanimali toliko, da bo prebral to povest.

Je tako: prodajati se ne izplača, ker nima svet s čim plačati. Posojevati se ne izplača, ker nima svet denarja, da bi vračal. Vničevati nam ne kaže, ker bi se svet izgrajal, če bi to izvedel. Kamor se obrnemo, od povsod smo lepo vjeti. In kdo drugi nas je zjel kakor naš sloviti—free enterprise.

LETO TORNADOV

V tekočem letu je razsajalo po raznih krajih Zedinjenih držav nad 200 večjih in manjših tornado, mnogo več kot kdaj prej v enakem razdobju. Pretekli teden so v teku treh dni ubili 234 ljudi v državah Michigan, Ohio, Nebraska in Massachusetts, ranili pa so jih tisoče. Najhuje sta bili prizadeti državi Michigan in Massachusetts; v okolici mesta Flint, Mich., je bilo ubitih nad sto ljudi, v okolici mesta Worcester, Mass., pa 80.

Nekateri ljudje ugibajo, da so za toliko število tornadoov odgovorne poskusne razstrelbe atomskih bomb in izstrelkov na pustinja države Nevade. Kongresnik Ray C. Madden iz Indiane zahteva, da kongresni odbor uvede preiskavo, če je kakšna zveza med atomskimi razstrelbami in tornadi.

Zvezni vremenski urad in komisija za atomska energijo odločno zanikata, da bi imele atomske razstrelbe kakšen vpliv na vremenske razmere.

—NEW ERA, glasilo ABZ

YOU can be the woman of the year

PREPARE FOR NURSING—the most needed profession for women in a National Emergency

Talk to the Director of Nurses at your local hospital, or apply to a college or hospital school of nursing.

ODGRINJA SE ZAVESA SOLUNSKEGA PROCESA

V "Novi Evropi" od 21. oktobra 1922 (na strani 181) je bilo ugotovljeno naslednje: "Pravilnik in poslovnik organizacije je ponatisnil tudi dr. Oskar Taglia, ki je sam bil član društva "Zedinjenje ali smrt" v svojem "Novem listu" (Split). G. Taglia je tudi drugače večkrat pisal o solunskem procesu in se zavezal za njegovo revizijo." Tem besedam ni kaj dodati, ker so resnične. Potrebno pa je zlasti poudariti dejstvo, da so o solunskem procesu, pa tudi o združenju "Zedinjenje ali smrt" pri nas doslej zelo malo pisali, pa je zato dobro, ako "Nova Evropa" zopet prinaša to zadevo na površje. To je razlog, zakaj tudi jaz sedaj ponovno jemljem pero v roke in dvigam svoj glas proti krivici, ki se vpije do neba in ki neizogibno zahteva, naj se še končno izbrisejo madeži in sramota ter iz izdajalstva s česar vseh nas bivših članov združenja "Zedinjenje ali smrt," mrtvih in živih, obsojenih in neobsojenih ter preganjanih, in vrmeta čast in poštenost cvetu in eliti srbske vojske, junakom in rodoljubom, katerih življenja so bila tolikokrat v ognju in na kocki, ko je šlo za rešitev Srbije in ustanovitve velike Jugoslavije. Priznavam odkrito, da je meni mnogo lažje storiti to, kakor mojim ostalim tovarišem in bratom iz organizacije "Zedinjenje ali smrt," ker sem eden izmed onih članov "s preka," iz predvojnega Avstroogrskga, pa me morejo tožiti in soditi zaradi tega, zaradi česar so tožili in sodili Apisa in tovariše. Bil sem avstrijski podanik, toda na strani Srbije, in sem ves čas vojne čepel po avstrijskih tjemnicah in kazniščih, obsojen zaradi veleizdaje povzročen z velikosrbsko propagando. Vendar mislim, da imajo tudi vsi ostali tovariši dolžnost povedati kar vedo, ker je čas, da se že razsvetli solunska tajnost.

Mislil torej, da imam pravico in dolžnost pisati o solunskem procesu in o tem, kar je z njim v zvezi. To pravico in dolžnost mi vsiljuje—poleg dejstva, da mi vsiljuje—poleg dejstva, da sem bil od leta 1912 tudi sam član organizacije—še dejstvo, da sem bil brat ustrelenega Apisa in tovarišev, kakor tudi brat onih bratov, ki so ostali živi, pa česa. Toliko za uvod, sedaj pa prehajam na zadevo.

Dragutina Dimitrijeviča-Apis sem spoznal 22. aprila 1912 na večerji, ki so jo voditelji združenja "Zedinjenje ali smrt" priredili v Beogradu v mali dvorani hotela "Moskva" voditeljem izleta zagrebške akademске mladine. Večerjo so priredili, da bi se seznanili z voditelji mladine in da bi se videlo, ali so med njimi taki, ki bi jih mogli sprejeti v združenje "Zedinjenje ali smrt." To je bil moj prvi in zadnji sestanek s pokojnim Dragutinom Dimitrijevičem-Apisom. Tudi kasneje sem se vračal v Srbijo, večkrat, zlasti v času balkanske vojne, toda "Apisa" nisem več videl,—bil je vedno na položaju, na fronti ali na delu v notranjosti ali v Stari Srbiji.

Generalštabni polkovnik Dragutin Dimitrijevič je bil pomembna postava: tedaj je bil star 40 let, visok, plečat, krepak, privihanih brkov, ostrega pogleda, človek, ki je na prvi pogled osvajač in pridobival. Načitan, svetovne kulture, z znanjem več jezikov je bil finih manir,—kozmopolit. Idealen, energičen in navdušen patriot, človek malo besedi, je bil rojen revolucionar, destruktiven element, eden izmed največjih nacionalnih borcev predvojne Srbije in eden izmed največjih ljudi, kar jih je Srbija dala in imela v tem stoletju. To je bil predvsem človek dela, ki ni poznal zaprek, izvr-

sten organizator in agitator, človek, ki je dal za stvar državne in narodne enotnosti in zedinjenja vse in je tudi vse žrtvoval, tudi samega sebe. Kaj se ima Srbija njemu zahvaliti, bodo šele bodoči naraščajoči ugotovili.

Dragutin Dimitrijevič-Apis je bil glavni vodja zarotnikov proti Obrenovićem

Organiziral je zaroto od 29. maja 1903 ter na čelu zarotnikov vdrl v dvor. Te krvave noči, ko sta bila ubita kralj Aleksander in kraljica Draga, je bil tudi Dragutin Dimitrijevič-Apis prepeljan v bolnišnico, hudo ranjen na prsih. Ko je rešil Srbijo tiranov, se ni zadovoljil s tem ter ji je iskal rešitelja in ga našel v osebnosti Petra Karadjordjeviča, ki ga je iz pregnanstva pripeljal naravnost na prestol. V vrsti let, vedno ob strani Petra Karadjordjeviča, je zastavljal vse svoje sile, da bi dvignil majhno Srbijo in jo pripravil za veliko dejanje državnega in narodnega zedinjenja. Aktiven in smel, kakršen je bil, je imel vidno in pomembno vlogo v vseh večjih dogodkih predvojne Srbije, ne da bi iskal zase časti in hvale. Bil je duša in vodja, organizator nacionalno-revolucionarnega gibanja, ki je imel stalno v mislih ne samo svojo Srbijo, temveč tudi vse ostale kraje, v katerih je živel naše ljudstvo v tujem suženstvu. Leta 1912, ko je Srbija maščevala Kosovo in Slivnico, je bil Apis tisti, ki je priganjal vlado k velikim odločitvam. Član združenja "Zedinjenje ali smrt" so bili med osvobodilno vojno v prvih vrstah, prvi med prvimi, ter so na bojišču pustili mnogi izmed njih svoje življenje, med drugimi Ljuba Jovanović-Cupa, major Milan Vasić in toliko drugi. Pred samim začetkom oborožene akcije je Apis obiskal Staro Srbijo in Makedonijo, da bi pregledal in pripravil teren. In ko je bilo Kosovo maščevano, Apis in tovariši niso mirovali, temveč so delali, da bi bila maščevana tudi druga Kosova, pa so se zato postavili na čelo nacionalno-revolucionarnega gibanja tako v Srbiji kakor tudi med Jugoslavi in Avstroogrski. Apis je bil prvi med vsemi, bil je vojak in politik, obenem pa Garibaldi in Mazzini jugoslovanske vojne za osvoboditev.

Njegov konec, tragični konec, je vsem dobro znan. Vojaški državni tožilec je na pobudo političnih in vojaških činiteljev vložil 15. marca 1915 v Solunu proti Dragutinu Dimitrijeviču-Apisu in 9 drugim prvakom združenja "Zedinjenje ali smrt," ki so bili v pritvoru, tožbo zaradi dozdevnega atentata na tedanjega prestolonaslednika in zaradi namere, da bi ubili predsednika vlade Nikolo Pašiva od-

stranili vladavino in pravni red z dinastijo Karadjordjevičev na čelu države ter namesto ustavno-parlamentarne monarhije uvedli režim, v katerem bi imelo najvišjo oblast v državi 10 do 15 ljudi, ki bi se naslanjali na vojaško organizacijo itd., kakor tudi zaradi tega, ker so bili člani organizacije "Zedinjenje ali smrt," ki je bila na videz in po nazivu patriotska, katere pravi smoter, torej obtoženih in njenih članov, pa je bil prevratniški. To je bila v glavnem težka obtožba, ki je metala na te junake in rodoljube žig izdajstva, prevratništva in sramote. Solunski proces se je začel 29. marca 1917 in je trajal do 20. maja istega leta. Da bi podprli svojo lažno obtožbo, so se poslužili vseh sredstev. Pred samim začetkom procesa so zamenjali vse dotodanje oficirje-sodnike nižjega in višjega vojaškega sodišča ter postavili nove, ki so bili kase in odlikovani z generalskim činom.

Ko se govori o solunskem procesu, je treba ugotoviti in poudariti zlasti naslednja dejstva: 1. da so bili obtoženi toženi in pripeljani pred sodišče za dejanje po neki točki kazenskega zakonika, da pa je med razpravo državni tožilec predložil novo tožbo za dejanje po neki drugi točki in da je sodišče obsodilo na smrt štiri ljudi, ki jih državni tožilec v svoji obtožbi niti ni obtožil za dejanje, zaradi katerega so bili obsojeni;

2. da je bil izpremenjen datum dozdevnega atentata na prestolonaslednika in ugotovljen 29. avgust kot dan atentata, medtem ko je bil policijski pregled na terenu izvršen šele 30. marca 1917;

3. da tedanji minister za notranje zadeve (Ljuba Jovanović) ni hotel izročiti sodišču poročila francoskih policistov, češ "da je nepotrebno za sodno razpravo." Ti francoski policisti pa so bili glavne priče za atentat, ker so na sam dan atentata v drugem avtomobilu, v oddaljenosti 200 do 300 m, spremljali in sledili avtomobilu prestolonaslednika;

(Po "Slovenskem poročevalcu")
(Dalje prihodnjič)

ROKA POSTAVE
Policisti imajo nalogo, da strogo nadzirajo promet in pomagajo zmanjšati število prometnih nesreč. To pomeni, da bo več avtomobilistov kakor pešcev aretiranih radi raznih prekrškov. Prekoračite cestno samo na križiščih in kjer je prometna luč—ravajte se po njej.

Zavedni Slovenci
podpirajo slovensko časopisje, zato
agitirajte pri svojih znancih, naj
se naročijo na

Enakopravnost
ki vsaki dan prinaša novice
svetovnih dogodkov in domače vesti
iz naših slovenskih naselbin

ENAKOPRAVNOST
SLOVENSKI DNEVNIK

6231 St. Clair Ave.
CLEVELAND 3, OHIO
HE 1-5311

IZ ZGODOVINE BOGATEGA RUDNIKA 50-LETNICA BORA

Minule dni je rudnik bakra v Boru v Srbiji praznoval svojo petdesetletnico. Začetki borskega rudnika segajo v prva leta dvajsetega stoletja. Na spomlad 1. 1902 je prišel v zaostalo vas Bor češki inženir Šistek po nalogu beograjskega industrijalca Džordža Vajferta. Brez uspeha je prekopaval hrib Čoka Dulkan pri Boru. Naslednje leto je spet prišel v Bor in nadaljeval z raziskovanji. Najel je tudi precej delavcev. Delali so v dveh izmenah. Kopali so in zopet kopali. Inž. Šistek je zaradi neuspeha že nameraval opustiti iskanje bakra in zlata po hribu Čoka Dulkan. Z iskanjem je nameraval začeti drugje. Delavci dnevnih izmen so že prenehali z delom in niso niti slutili, da so čisto blizu rude. V nočni izmeni istega dne pa je prišel na delo Pavle Meždinović; odšel je v rov sam in se ni menil za obvestilo, da so dela ustavljena. Ob prvih udarcih s krampom je zadel na nekaj trdega, kmalu je skopal prve kepe bakrene rude. Z njo je stekel ves vesel ven k inženirju, ki sprva kar ni mogel verjeti, da so se res dokopali do bakra. Odkritje bakrene rude so nato slavili v vaški gostilni vsi noč do ranega jutra. Takšen je bil začetek borskega rudnika. Hriba Čoka Dulkan danes ni več. Rudar Pavle Meždinović pa še vedno živi.

Borski rudniki bakra so doživeli velik vzpon v letih pred prvo svetovno vojno. Medtem ko je znašala 1. 1906 proizvodnja surovega bakra okoli 1220 ton, se je že 1. 1912 povzpela na 7600 ton. Po tridesetih letih obstoja borskih rudnikov, to je od leta 1933 dalje je znašala proizvodnja surovega bakra povprečno okoli 40.000 ton letno. V teh letih je bilo delovno ljudstvo Jugoslavije oškodovano za ogromna

materialna sredstva, s katerimi se je okoriščala francoska družba, ki je začela izkoriščati borske rudnike 14. julija leta 1901. Francoska uprava borskih rudnikov je prenehala le za časa okupacije Srbije med prvo svetovno vojno, ko so Nemci eksploatirali rudnik. Bakrena ruda iz borskih rudnikov vsebuje od 0.2 do 0.9%, oziroma od 6 do 8% bakra; najbogatejša ruda pa vsebuje tudi do 40% bakra. Bakrena ruda iz borskih rudnikov vsebuje razen tega tudi precej srebra in zlata in si cer dobimo pri eni toni rafinirane bakra od 96 do 120 gramov zlata ter od 24 do 306 gramov srebra.

Borski rudniki so bili dolga leta brez elektralizacije bakra, ki so ga nekontrolirano predelovali v tujini. To je razumljivo zlasti spriči velike vsebnosti zlata in srebra, ki ju dobimo v bakreni rudi iz Bora. Narodna banka stare Jugoslavije je imela z upravo borskih rudnikov sporazum, na osnovi katerega je dobila letno 1200 kg zlata po uradnih cenah. Približno dvakrat toliko zlata pa si je poleg drugih ogromnih dobičkov nemoteno prisvajal tuji kapital. Prvo elektralizacijo bakra so začeli graditi v Boru jeseni leta 1936. Njena proizvodnja je znašala približno 14.000 ton elektrolitičnega bakra letno. Na dan vstaja 7. julija predlanski so tuje eksploatacije osvobodjeni borski rudniki dobili novo elektralizacijo, katere zmogljivost znaša okoli 38.000 ton elektrolitičnega bakra. Nova elektralizacija je omogočila razen povečane domače proizvodnje zlata in srebra predelovanje vse bakrene rude, ki jo nakopljajo v teh rudnikih. Medtem ko je znašala proizvodnja elektrolitičnega bakra leta 1939 12.463 ton, je znašala že lani 21.390 ton. Letošnji izgledi so še boljši in

mirno lahko predvidevamo povečanje proizvodnje elektrolitičnega bakra za nadaljnjih nekaj tisoč ton.

(Po "Slovenskem poročevalcu")

ČRN SNEG NA ALJASKI

Ko so turisti v pogorju Cierre City na Aljaski prvokrat zagledali črn sneg so prvi hip mislili, da gre za optično prevaro. Kmalu pa se je pokazalo, da imajo pred seboj pravi sneg, katerega prvotna bela barva se je spremenila. Naravoslovci so se zanimali za ta čudni pojav in prišli do presejane spoznanja, da je treba črno barvo snega pripisati drobnim črnim črvičkom, ki so se v njem vgnezdili. Na gorskih grebenih je na milijarde teh majhne mikroskopske majhnih živalic. Črvički živijo v snegu, ki je edino njihovo bivališče. Človeško oko jih vidi samo pod mikroskopom.

Nekateri teh črvičkov so dolgi tudi po več milimetrov, so pa izjemna. Primerjali bi jih lahko z našo muho enodnevnico. Žive namreč samo 24 ur. Ko posije sonce na snežno odejo gorskih grebenov, jih izvabi iz snega, da začno laziti po njem in da se njegova barva spremeni. Ko pa temperatura pade, se spet zarijejo v sneg, da se zavarujejo pred mrazom.

NAPRODAJ

Grocerijo in mesenico
Z LICENCO C 2 SE PRODA.

Na 1209 Norwood Rd. Ima popolno opremo vredno \$6,500 in za več kot za \$1,200 zaloge. Velika trgovina; se dobi "lease." Mesecna najemina \$85, vključno s gorakom in dve garaži. Obratuje nad 40 let. Ker lastnik želi hitro prodati, je cena samo \$3,800. Pokličite KE 1-1934

PRENAVLANJE KUHINJSKIH STOLOV

Prenovimo kuhinjske stole iz kroma, kakršnegakoli stila, z Duran plastiko vaše izbire izmed 10 splošno znanih barv.
95c za vsak sedež — \$1.95 za zgornji del
Da, te cene vključujejo material in delo. Odprto dnevno od 8.30 jutraj do 8. zv.
TWO VETS REUPHOLSTERING CO.
5246 SUPERIOR AVE., EX 1-9633

Mary A. Svetek
478 E. 152 St. - KE 1-3177

POGREBNI ZAVOD
LICENCIČANA POGREBNICA
POGREBI PO ZMERNIH CENAH.
LEPI. DOSTOJANSTVENI
Ambulancia posluga podnevi in ponoči.
Vršimo vse notarske posle.
Pogreb oskrbimo kjerkoli in po vsaki ceni.

NOTABLE FIRSTS IN HISTORY

FIRST HOUSEHOLD UTENSIL
Some prehistoric genius first smeared moist clay inside a woven basket, so he could carry water. Later someone observed that the clay-smeared baskets became hard when placed in the campfire. Eventually primitive man learned that he could make pots and jars directly from the clay. Fragments of these utensils are perhaps the oldest surviving evidence of civilization.

FIRST MAP
The oldest known maps date back some 2500 years before Christ. They are drawn upon clay tablets. The old cartographers were pretty far off base on world geography, but not on local geography. For example, the map of the city of Nippur, shown at right, was actually used by modern archeologists to guide their excavations.

FIRST SEWER PIPE
The earliest sewer pipe was constructed by knocking the ends out of pottery jars and joining them in a continuous line. But about 5,000 years ago, plumbers in the Middle East began using clay pipe fashioned explicitly for sewers. Some of those old sewers are still intact today.

CLAY HAS BEEN USED BY MAN SINCE TIME BEGAN
Shown above are some "notable firsts" reported by The Sanitary Engineering Committee. Because clay pipe is ageless and resists all acids and other caustic wastes, it is recognized as the one material that provides all the qualities necessary to satisfy the exacting demands of sanitary structures. Modern sanitary systems constructed of clay pipe play an everyday role as guardian of the health of the people. They are one of the city's lifelines carrying away deadly wastes. Public health is America's first line of defense.

ZAVAROVALNINO

proti
ognju, tatvini, avtomobilskim
nesrečam, itd.

preskrbi

Janko N. Rogelj

19461 SO. LAKE SHORE BLVD.

Pokličite:

Ivanhoe 1-9382

V vsaki slovenski družini, ki se
zanima za napredek in razvoj Slo-
vencev, bi morala dohajati

Enakopravnost

Zanimivo in podučno čtivo

priljubljene povesti

JANEZ JALEN

Trop brez zvoncev

POVEST

(Nadaljevanje)

Radoveden, kaj je tako nenavadno vznemirilo divjad, je dvignil daljnogled k očem. Videl je, kako je stara koza sunila z glavom v sredo tropa slabo odraslega mladiča, ki se je držal ob strani. Sama se je pa vzpela na zadnje noge in pričela sunkovito zamahovati z rogli. Prav isto so storili tudi vsi drugi odrasli gamsi. S stegnjenimi nogami in z razkrošenimi kremplji se je pogal v gamse orel. Udarjal je z mogočnimi perutičnimi udarci po tropu, ki pa se pod udarci ni hotel razkropiti. Odehati je moral orel. Široko je zakrožil nad divjačino in se kmalu spet kakor izstreljena puščica pogal v trop. Tudi to pot ni uspel. Še tretjič je poskusil in bil najbrž sam ranjen; perje je odletelo od njega. Dvignil se je visoko pod nebo, kakor bi se hotel čim bolj ogniti ostrim gamsovim rogijem, in se odpeljal prek Komarčeve proti Bogatinu.

Gamsi so še dolgo stali tesno stisnjeni za Debelo skalo. Niso se zanesli, da je sovražnik že res odletel. Nazadnje so pa v divjem diru zdrveli po strmini navzdol in se skrili v gosto zaraščenem ruševju.

Peter se ni mogel premagati. Šel je pogledat na kraj spopada. Ni mu bilo žal. Našel je dolgo orlovo pero, ki se pa za klobukom nič kaj prida ni ujemalo s krivcem.

Peter se je spomnil, da bo orlu le treba sporočiti Vencelju. Pritaknila se mu je pa čudna misel, da tisti, ki je zgoraj, kaj malo tvega, če napade onega, ki je spodaj. Če uspe, uspe. Če ne, pa odleti, kakor je orel. Gamsi pa ostane navezan na zemljo, pa čeprav spleza na vrh Triglava. Če je Hrubečka premotil Jerco, jo pač je: "Kaj mu pa morem! Nič. Kvečjemu kruh lahko izgubim. Toliko pa Tkalčeva vredna ni, če je taka." Da pa on in Jerca prav za prav še nič dogovorjena nista, se pa ni spomnil.

Peter se ni mislil vračati čez Komarčo, pa ga je kar nekaj vleklo v smer, v katero je odletel orel. Počasi se je nameril proti Črnemu jezeru. Zašel je v zamele in si je moral navezati krpelje. Hoja ga je utrujala. Sledovi divjadi pa so vse njegove misli priklenili nase.

Pomol na vrhu Komarče je bil kopen. Veter in sonce sta osušila tudi že porjavelo travo. Peter je sedel in se zleknil, da je skoraj ležal. Razgledal se je v globino pod seboj, pa s senožeti v Ukancu in na konec jezera. Mogočno je bobnel niže doli v skalah od talečega se snega narasli slap Savice.

Petra je gredo zgodnje pomladansko sonce. Lotevala se ga je lenivost. Hotelo se mu je zadremati, pa je blisnil zajček mimo njegovih oči, kakor bi se bil odbil sončni žarek od ogledalca. Kljub dokajšnji daljavi je Petrovo oko hitro spazilo na oni strani jezera postavbo žandarja. Bajonet se mu je bil zasvetil. Slutil je, da je Kranberger, ugotoviti pa tudi z daljnogledom ni mogel.

"O hudirja," se je zdajci začudil Peter. Kar svojim očem ni mogel verjeti, pa je bilo le res. Iz Pršivce proti Orlišču je letel orel. V kljunu je pa nesel suho vejo. Peter se je tesno pritislil k zemlji in se niti ganiti ni upal, da bi ga ostrogledi ptič ne opazil. Sledil mu je samo z očmi in še te je na pol priprl.

Orel je obstal v previsnih skalah nad Savico.

Nad dve uri je Peter z vrha Komarče opazoval, kako sta orla znašala gnezdo v Orlišču. Razložil je orla od orlice. Vedel je iz knjig, da je samica za spoznanje večja kakor samec. Pozabil je na vse drugo na svetu, tudi na Jerco in Kranbergerja, in bi se ne bil še naveličal, da ga ni pričelo mraziti. Navezal si je dereze in odšel po strmini navzdol. Pri Bitenčevem znamenčku se je ustavil. Oskrbeli so ga bili v spomin in ponesrečenemu tovarišu lovci. Matevž je bil naslikan v dnu snežnega plazja. Iz rane na obrazu mu je tekla kri. Poleg njega je ležala puška. Iz cevi se je še kadi dim smodnika. Napisa je pa pripovedoval, kdaj se je rajni lovec rodil in kdaj ga je naglo in neprivedeno doletela smrt. In je prosil, naj kristjan, ki mimo gre, zmoži za rajnega očenaš. Žive pa je svaril: "V gore greš, če se vrneš, pa ne veš. Kako, da kar nikoli ne pomisliš, kaj te utegne doleteti?" Peter je pomolil za pokojnega, se pokrižal in odšel po ozki stezi v dolino.

Ob strugi Savice se je ustavil. V tolmu se so postrvi pogajale za hrano. Orlov v višavi pa ni več opazil. Odletela sta najbrž na popoldanski lov. Morebiti pa sta opazila njega in njegovo puško in sta se bala izdati svoje gnezdišče.

Za krajem na sončni strani je prezmijala srnjad. Mraz in zmrlina sta jo precej stiskala. Najhujše pomanjkanje pa je že prestala. Saj je leska odgnala že obranke. Počasi in proti vetru se je Peter bližal srnjadinemu zatočišču, trdno uverjen, da se mu bo posrečilo videti žival. Najbolj je bil radoveden na srno z dvema srnjčkoma.

Naenkrat je obstal kakor pribit. Namrščil je obraz in se zagledal v pripognjeno mlado bukev, kakor bi jo hotel z očmi odlomiti. Popadla ga je jeza in kri mu je bušila v glavo. Opazil je bil srnjadi nastavljen zanko, ki vzdigne ujeto žival od tal, da pogine v silnih mukah, če ji ni zadrgnilo vratu. Take zadrgre se tudi otrok več ne reši, če ga prime. Še odraslemu utegne biti nevarna. Peter je pomislil, da bi se bil skoraj sam ujel, in je kar zaškrilpal z zobmi. Zamikalo ga je, da bi se skrili in čakal, kdo pride pogledat, če se je kaj ujelo. Pa mu je hrana že pošla in tudi oblečen ni bil, da bi mogel prebiti noč na prostem. Ni mu kazalo drugače, kakor da je zanko snel in pogledal vsenaokrog, če je še kje nastavljen. Še dve zanki je dobil. Pri drugi je v razmočeni prsti opazil sled moškega čevlja. Natančno je pregledal oditis, ga premeril in preštel žeblice in si zapomnil celo oblike posamezne glave. "Če te sedaj to pot ne morem, te pa zalotim drugič, kdor koli si," je lovec togotno stisnil pesti. "Morebiti te pa sreča pamet in ti bo dovolj današnjega svarila, ko sem ti zanke pobral. Pa ne verjamem."

Za srnjadjo Peter ni utegnil več oprezovati. Sicer pa se je gotovo umaknila iz zaklonišča, ko je šaril naokrog. Spravil je zanke v oprtnik in se vrnil na razvoženo pot.

Jezero je na rahlo trepetalo v vetru. Ob izlivu Savice je ribarila jata rac. Peter se jim je tako približal, da bi bil lahko streljal, pa ni imel čolna pri roki, da bi mogel plen tudi pobrati. Da bi pa zaplaval v ledeno mirzlo vodo:

"Naka!" Rajši ves dan nič ne je.

Pod cerkvijo pri Svetem Duhu je sredi poti spet obstal, tako naglo, kakor bi bil zagledal gada pred seboj. V na pol trdem snegu je opazil sled istega čevlja kakor pri zanki v Ukancu. Sklonil se je in gledal in meril in se trdno prepričal, da se ne moti. Kakor se mu prej ni nikamor mudilo, se je sedaj bolj podvival. Bal se je, da bi mu vozovi in živina, ki jo bodo pod noč gonili napajati, ne zbrisala sledi.

Do Svetega Janeza je skoraj pritekel. Neznansko je bil radoveden, če bo sled zavila na most ali v Spodnjo dolino. Precej se je zamudil, preden je dognal pravo. Zazdelo se mu je, da je podoben psu, pred katerim je zajec napravil najbolj zavito zanko, potem pa daleč odskočil in svojemu zasledovalcu ušel iz sledi. Privoz in lesene mostnice so bile kopne in le s težavo je svojega zasledovalca presledil še na most. V snegu na senčni strani Vrtovina pa nikjer več ni mogel opaziti odtisa znanega podplata. Dvakrat se je vrnil nazaj, preden se je spreumel, da je tisti, ki ga išče, res prišel na most, se naslonil na ograjo in se najbrž razgledal po jezeru, da se je potem vrnil po prejšnji poti in zavil v Spodnjo dolino. Zaslužil je, da hodi najbrž po Kranbergerjevi sledi. Saj, seveda. Kako da se ni takoj domislil. Čevlji, ki ga sledi, ni bil naveden v Bohinju. Da bi pa žandar nastavljal divjačini: "Naka!" Ni mogel verjeti, še manj pa si je znal razložiti sled.

Postal je na mostu in si prižgal čedro: "Nič!" Nejevoljen sam nase je udaril s pestjo po ograji: "Čeprav sem počitka potreben, pojdem po sledi, dokler ne doženem uganke do konca."

Hodil počasi in preudarno, da bi se spet kam ne zaletel. Na polju je sled vodila v krčmo. Spil je požirek žganja in zvedel, da je bil vse popoldne edini gost pred njim Kranberger. Ob sončnem zahodu je videl zadnji odtis žandarjevega škornja pred pragom orožniške postaje. Potajil se je, kakor bi bil samo slučajno prišel mimo. Za angelovo češčenje je kasneje je pa že potrkal na vrata Venceljnov sobe.

"Noter!" se je oglašil Hrubečka, hkrati pa je znotraj zarenčal tudi jazbečar Črt, pa se je koj umiril, ko je Peter odprl vrata.

Vencelj se je utrujenemu lovcu začudil, da bi mu bil kmalu pozabil odzdraviti. Hkrati ga je zaskrbelo, če se ni dogodila spet kakšna nesreča. Povabil je Petra, naj sede. Natočil mu je brinjeveca in ponudil tobaka: "Tak, si le po dolgem času spet prišel k meni!"

Peter je začutil v Venceljnovih besedah grajo, pa ni spreminil obraza. Pokazal je na pero za klobukom: "Zavoljo orlov sem

prišel in pa zavoljo zank." Položil je vse tri strune na klop.

Kakor bi bil odsekal, je bilo konec nespozumljenja. Skrb za divjačino je razpredla odkritosrčen tovariški razgovor. Da Peter orlov ne bo streljal, sta se domenila. In na zankarja naj skrbno pazi. Glede žandarja bo pa že Vencelj pozvedel.

Pogovor se je iztekel in v sobi je postalo mračno. Peter je vstal in hotel oditi, pa ga je Vencelj prijel za roko in mu pogledal naravnost v oči. "Peter! Zakaj te zadnje čase ni bilo nič k meni? Celo izogibal si se me."

Peter je umaknil pogled: "Nikar ne zamerite, če se vam je zdelo kaj narobe."

Vencelj je zrasel: "Narobe, narobe! Tebi ni bilo nekaj prav. Zavoljo Jerce. Pa me napak sodiš."

"Le vi mene premalo poznate," je ugovarjal Peter: "Za dekleto, ki rajši drugega vidi, ne bom nikoli silil. Predobro vem, da se ljubezen ne da izprostiti, še manj pa izsiliti."

Venceljnu se je obraz pomračil. Odmaknil se je od Petra in pogledal po sobi naokrog, kakor bi lovil misel, ki mu je pravkar ušla. In ko jo je ujel, je dvomil, ali naj bi jo zaupal poštemu bohinjskemu lovecu ali ne. Zave-

del se je, da je fantu na Staretovi svatbi prizadejal krivico. Ne namenoma, pač pa iz razposajenosti. Peter niti ne taji ne, da Jerco rad vidi. Jerca pa ima lovca še bolj rada, samo pokazati se boji, ko se v planinah tako rado kaj narobe naredi. Dvoje pošteni src se išče. Le kaj se je bilo treba njemu vtikati vmes. Pa prav njemu. Kakor bi sam ne bil dovolj bridkega skusil. Odvrnil je vse pomisleke in spet stopil k Petru, ne več kakor k človeku, ki je od njega odvisen, pač pa kakor k prijatelju: "Peter! Kako prav si povedal, da ljubezni ne moreš ne preprostiti, še manj pa izsiliti. Jaz mlad tega nisem vedel. Preveč sem vase zaupal. Zato me pa tepe. Heda me ni vzela iz srca; zavoljo službe me je. Pa še naše vere in naše krvi ni bila. Sedaj živi z drugim. Prav tako obleko nosi kakor Kranberger, le da je za par zvezd višji."

"Kaaaj?" se je začudil Peter. "Vi da ste oženjeni?"

"Pa nikomur ne pravi. Tebi prav gotovo nikoli ne bom pretek pota, najmanj pa pri Jerci."

"Napak sem vas sodil," se je Peter opravičil.

"Me je redko kdo v življenju

prav." Gozdar je malomarno zamahnil z roko.

"Rad verjamem." Vencelj se je spet pričel ukvarjati s tobakom in pipo: "Imaš pa prav, Peter. Za ljubezen nikdar ne berači. In gnezdo si znesi tako visoko, da ti nihče ne bo mogel gledati vanj. Ali pa rajši nič. Sicer si pa sam dovolj moder. Te je koj v mladih letih življenje dovolj trdo prišlo." (Dalje prihodnjic)

ZATON MONARHIJ

Število republik ali ljudovlad se je pred nekaj tedni povečalo za eno, ko je bila kraljevina Egipt proglašena za republiko in je njen močni mož Mohamed Naguib postal njen prvi predsednik. S tem se je zrušila ena najstarejših monarhij na svetu. Egipt ima dolgo zabeleženo zgodovino, deloma v židovski bibliji starega

zakona, deloma v svojih piramidah, v svoji sfingi ter neštetihi mumijah in drugih izkopaninah. Znanstveniki pravijo, da so bile egiptovske piramide, ki so služile kot ogromne grobnice egiptovskim vladarjem ali faraonom, zgrajene 3.000 let pred našim štetjem; sfinga, da je bila zgrajena leta 2.900 pred našim štetjem.

V vsej tej dolgi dobi je imel Egipt monarhistično obliko vlad pod različnimi dinastijami in zavojevanci. Po več kot pet tisoč letih pa je ta starodavna dežela privzela republiško obliko vlad. V zadnjih 50 letih smo videli zaton dolge vrste kraljevin, cesarstev in monarhij ene ali druge vrste. Morda dočakamo čas, ko bodo kraljevine in monarhije samo še v knjigah zgodovine in na starih zemljevidih.

—NEW ERA, glasilo ABZ

Chicago, Ill.

BUSINESS OPPORTUNITY

Good Chance to buy GROCERY STORE — Humboldt district. Established 30 years. Owner retiring. Good volume business. Long lease.

Cornelia 7-4940

TAVERN for Sale — 65 ft bar, fully equipped kitchen, back room, 5 booths in rear entrance. 12 rooms above same. 4-3 rooms each. 3 rooms available for buyer. \$6200 complete or will sell separate.

Call ABerdeen 4-6352

DOMESTIC FEMALE

Country Home — Twin Lakes, Wisconsin needs COMPETENT WOMAN, 30-50 years for general housework and cooking. Good salary. Adult family.

EUclid 6-4835

NURSEMAID — To take charge of 15 months old child and assist with 4 year old. Own room and bath in air conditioned home. Near North side location. Available to all transportation. Top starting salary. Must be experienced.

Call EAstgate 7-9722

HOUSEKEEPER — Middleaged — Housework and cooking. Occasional help with care of child. Stay. D.P. welcome.

Village 8-6510

HELP WANTED MALE

MEN

JOB AT

DURKEE FAMOUS FOODS

MEANS SECURITY AND CLOSE TO HOME SHIFT OPERATORS

AND HELPERS

MAINTENANCE WELDER-FITTER

Paid Vacation—Pension Plan Cafeteria—Good Transportation

Apply

DURKEE FAMOUS FOODS

2670 Elston Ave.

EDUCATION
MOLDS OUR
FUTURE

BETTER SCHOOLS BUILD
A STRONGER AMERICA

HELP WANTED MALE

EXCELLENT JOB OPPORTUNITIES — URGENTLY NEEDED!

CHASSIS MECHANICS

AND

TRUCK BODY WORKERS

MUST BE EXPERIENCED—A-1. TOP WAGES TO TOP MEN. Day shift. Overtime available. Employee benefits. Clean shop. Best working conditions. Steady year around work. Apply today!

BARTLETT TRAILER CORP.

3051 SOUTH ASHLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.
FOR BEST
RESULTS IN
ADVERTISING
CALL
DEarborn 2-3179

HELP WANTED COUPLE

COUPLE to care for Rooming House. Must be sober and dependable. 2 room living quarters.

LAwnside 1-3566

between 6-9 p. m.

REAL ESTATE FOR SALE

GAGE PARK — Neat 6 room cottage, sided; enclosed rear porch; attic; extra toilet and room in basement; 37½ foot lot; double and single garages. Near schools, churches, transportation and shopping. Best offer. Call owner.

Prospect 6-7874

SEE THIS TODAY!!! — NAPERVILLE — 3½ Acre Farm. Comfortably cozy 5 room home. Mile from heart of town and close to State Highway 34, N. W. R.R. & Bus transport. Price \$7,000. Call owner, SEeley 3-9743, or write J. Rajacic, 1724 S. Racine, Chicago.

TWO FLAT FRAME — Five and six rooms; stove heat; full basement; 2 car garage. Near Lutheran and Catholic churches and public schools. Elevated and CTA bus transportation. Price \$12,000. Call owner, Bittersweet 8-3658 — 1710 Henderson, Chicago, Ill.

WANTED TO RENT

RESPONSIBLE Railroad Employee, wife, 2 well behaved boys 11 and 13. Good location West or S.W. Moderate rental.

Museum 4-6279

MUST VACATE FOR OWNERS — Family - 3 Responsible Adults, 8 year school boy, need 2-3 bedroom unfurnished apartment. Prefer S.W. Moderate rental. Will decorate.

CRawford 7-0195

RESPONSIBLE Doctor, wife, one child, need 4-5 room, 2 bedroom unfurnished apartment. Good location near Hines Hospital. Moderate rental.

Fillmore 3-4912

FEMALE HELP WANTED

Transformer Co.

Has Several Desirable Openings in its Factory for

WOMEN

LIGHT BENCH WORK

Excellent working conditions

Apply

ELECTRICAL WINDINGS

2015 N. Kolmar Ave.

TISKOVINE

IZDELANE V TISKARNI

Enakopravnosti

SO LIČNE IN V NAJNOVEJŠEM TISKU

—Cene so zmerne—naročila hitro zgotovljena—

Se priporočano društvom,

trgovcem, obrtnikom in posameznikom

ENAKOPRAVNOST

6231 ST. CLAIR AVE.